

Sławomir Sowiński, Radosław Zenderowski, Ignacy Dec

"Jan Paweł II o Europie i europejskości", Sławomir Sowiński, Radosław Zenderowski, Wrocław 2003 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 11/1, 248-249

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Warto zatem podjąć lekturę książki Possentiego. Jest ona ostrzeżeniem przed dalszą degradacją kultury europejskiej, spowodowaną przez uleganie hasłom nihilizmu. Autor widzi ratunek dla zagrożonej nihilizmem kultury w filozofii bytu i w realizmie filozoficznym. Na łamach tej książki m.in. pisze: *filozofia bytu i realizm filozoficzny będą mogły – we współpracy z pokrewnymi nurtami myśli – odegrać pierwszorzędną rolę. Jeśli stan myśli współczesnej budzi nasz niepokój, to odczuwamy zarazem odpowiedzialność za ożywienie zasad metafizycznych, moralnych i antropologicznych, które leżą u podstaw rozwoju badań filozoficznych i które nadal są w stanie nimi kierować, po przezwyciężeniu obecnego zamieszania, które charakteryzuje mieszanaka antropocentryzmu i sceptycyzmu.*

Książka Possentiego, wzywająca do uzdrowienia współczesnej kultury ze skażenia nihilistycznego, składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym – autor charakteryzuje filozofię po nihilizmie. Ubolewa nad eliminacją z terenu filozofii intuicji intelektualnej. Wskazuje na odrzucenie w dzisiejszej filozofii idei nieśmiertelności i popieranie przemocy.

Rozdział drugi nosi tytuł *Kierkegaard i Dostojewski w przyszłej filozofii*. Dwójkę tę autor przeciwstawia innej dwójce: Nietzsche i Heidegger. Opowiada się za powrotem w przyszłej filozofii do idei głoszonych przez wielkiego Duńczyka i wybitnego Rosjanina.

W rozdziale trzecim autor wskazuje na realistyczną filozofię bytu jako remedium na schorzenie nihilistyczne.

Książkę można polecić przede wszystkim tym, którzy zajmują się filozofią współczesną i poszukują sposobów wyjścia z pułapek – bolączek współczesnej kultury.

ks. Ignacy Dec

Sławomir Sowiński, Radosław Zenderowski, *Jan Paweł II o Europie i europejskości*, Ossolineum, Wrocław 2003, ss. 318

Jeśli o jakiejś publikacji należy powiedzieć, że jest bardzo aktualna i na czasie, to trzeba odnieść to do sygnalizowanej tu książki, przygotowanej przez pracowników Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego: dr. Sławomira Sowińskiego i dr. Radosława Zenderowskiego. Pod kierunkiem ks. prof. Helmuta Jurosa przygotowali i ogłosili drukiem bardzo aktualną i potrzebną pozycję książkową.

Przedłużają się w Polsce i w krajach kandydatach do Unii Europejskiej dyskusje wokół wizji przyszłej Europy. Jedni widzą ją czysto horyzontalnie, jako wspólnotę gospodarczo-polityczną. Inni przypominają, że przyszła Europa winna być budowana na wartościach chrześcijańskich, że winno w niej być miejsce na religię i zasady ewangeliczne, że winna to być Europa jako federacja narodów, a nie jako zunifikowane państwo federalne, wyobcowane z tradycji, historii i kultury poszczególnych państw narodowych.

Prezentowana książka składa się z pięciu części. Autorem pierwszych dwóch jest dr Radosław Zenderowski. Część pierwsza nosi tytuł: *Czym jest Europa? Kim są Europejczycy?* Autor podejmuje tu problem narodzin Europy i europejskości. Wspomina najpierw o procesach, w wyniku których doszło do ukształtowania się Europy i jej kultury. Następnie prezentuje europejską jedność w różnorodności, uwydatniając „dwa płuca” Europy. Część drugą zatytułował autor: *Dwa oblicza Europy: zjednoczenie i nowe podziały*. Mówi tu najpierw o kryzysie Europy, który w jakiś sposób łączy się z kryzysem chrześcijaństwa,

oraz wymienia i opisuje stare i nowe bariery, które hamują jednoczenie się państw naszego kontynentu. Wśród nich wymienia nie tylko bariery społeczno-polityczne (fakt różnych systemów społeczno-politycznych), ale i religijne (skandaliczny fakt podziału chrześcijaństwa na naszym kontynencie).

Autorem dwóch następujących części jest Sławomir Sowiński. W części trzeciej tenże autor omawia polityczne areopagi zjednoczonej Europy. Najpierw wspomina o pionierach, powojennych „ojcach” jedności europejskiej, a następnie wymienia polityczne areopagi współczesności, dążące do jedności. Z kolei rozważa sprawę integracji europejskiej, wskazując na europejskie dobro wspólne jako najważniejszą rację budowania jedności na naszym kontynencie. Część czwartą poświęca autor sprawie miejsca i roli Polski w zjednoczonej Europie. Omawia warunki naszej integracji z Unią Europejską. Mówi o potrzebie zachowania suwerenności, tożsamości kulturowej, a także zastanawia się, jaki wkład możemy wnieść do jednoczącej się Europy.

Piąta część sygnalizowanej książki stanowi zbiór wypowiedzi Jana Pawła II o Europie i europejskości. Autorzy zgromadzili tu 20 tekstów Ojca Św., poczynając od Aktu europejskiego z Santiago de Compostella, z dnia 9 listopada 1982 r., a kończąc na przemówieniu papieskim do korpusu dyplomatycznego akredytowanego przy Stolicy Apostolskiej, z dnia 10 stycznia 2002 r. Warto tu przytoczyć przynajmniej krótki fragment z owej pierwszej, słynnej papieskiej wypowiedzi. Oto słowa Jana Pawła II tam przedłożone: *Dlatego ja, Jan Paweł, syn polskiego narodu, który zawsze uważał się za naród europejski ze względu na swe początki, tradycje, kulturę i żywotne więzy, syn narodu słowiańskiego wśród Latynów i łacińskiego pośród Słowian, ja, następca Piotra na Stolicy Rzymskiej, stolicy, którą Chrystus zechciał umieścić w Europie i którą kocha za jej trud szczenia chrześcijaństwa na całym świecie, ja, biskup Rzymu i pasterz Kościoła powszechnego, z Santiago kieruję do ciebie, stara Europo, wołanie pełne miłości. Odnajdź siebie samą! Bądź sobą! Odkryj swoje początki. Tchnij życie w swoje korzenie. Tchnij życie w te autentyczne wartości, które sprawiły, że twoje dzieje były pełne chwały, a twoja obecność na innych kontynentach dobroczynna. Odbuduj swoją jedność duchową w klimacie pełnego szacunku dla innych religii i dla prawdziwych swobód. Oddaj cesarzowi to, co cesarskie, Bogu zaś, co Boskie. Nie chęć się swoimi podbojami, pomna na ich możliwe negatywne konsekwencje. Nie zniechęcaj się z powodu zmniejszania się twojego znaczenia w świecie czy też z powodu kryzysów społecznych i kulturalnych, które cię dotykają. Możesz jeszcze być latarnią cywilizacji i bodźcem postępu dla świata. Inne kontynenty patrzą na ciebie i spodziewają się po tobie tej samem odpowiedzi, jaką święty Jakub dał Chrystusowi: „Mogę”.*

To pierwsze orędzie zjednoczeniowe Jan Paweł II wielokrotnie potem rozwijał, uczynił je ważnym elementem swego pontyfikatu. Czyż nie warto wglębiać się w to przesłanie Piotra naszych czasów? Czyż nie warto wołać głosem prawdy i pragnąć prawdziwego dobra dla naszego kontynentu?

Autorom prezentowanej książki należą się słowa szczerzej wdzięczności za przekazanie polskiemu społeczeństwu tak cennego daru na czas naszej drogi do Unii. Zamieszczone w książce wypowiedzi Jana Pawła II o Europie i o europejskości winny okazać się stymulatorem do podejmowania wysiłku ku budowaniu wspólnego chrześcijańskiego domu na Starym Kontynencie.

ks. Ignacy Dec